

AgEcon SEARCH

RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

S Z E M L E

A MAGYAR ÉTKEZÉSI* PAPIKA HELYZETE AZ EURÓPAI PIACOKON

A paprikára vonatkozó hazai és nemzetközi irodalom adatai egyaránt arra utalnak, hogy a paprika nagyobb mértékű termelése és fogyasztása a legtöbb országban csak az utóbbi évtizedek vagy évek során következett be. Ez alól csupán Óshazája, Mexikó a kivétel, ahol a paprikát már a múlt század végén a legfontosabb zöldségművevényként tartották számon.

NÉHÁNY ORSZÁG PAPIKATERMELÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE

Az egyes országok termelési mértéke jellemző adatok részben a termőterületre, részben pedig a megtermelt mennyiségre, s általában különböző évekre vonatkoznak, ami akadályozza a pontos felmérést és megnehezíti a reális összehasonlítást. Néhány ország paprikatermelése — Somos adatai (14) nyomán — a következőkben vázoltak szerint tekinthető át.

Mexikóban a második világháborút követő években a paprika termőterülete (16 000 ha) és évenkénti termésmennyisége (37 000 tonna) egyaránt jelentős volt. Lakosságához viszonyított termelése mintegy 100%-kal haladta meg az akkori magyar étkezésipaprika-termelést.

* *Étkezési paprika* elnevezésen *csemege-* vagy más néven *zöldpaprikát* értünk. A köznap szöhasználat, de többnyire a kereskedelem is, elsősorban az utóbbira korlátozódik, amely általában magában foglalja a paradicsom alakú paprikát is. A cikkben előforduló *paprika* elnevezésben étkezési paprika értendő, amennyiben nem történik külön utalás a fűszerpaprikára.

Az *Egyesült Államokban* az étkezési paprika a második világháború alatti és az azt követő években a zöldségfélék sorában — a termelési érték alapján — a 18. helyet foglalta el. A sorrend utal arra, hogy a paprika ebben az időszakban — amikor termőterülete az 1923—1932. évek átlagához viszonyítva 155%-kal megnövekedett — az Egyesült Államokban nem számított jelentős zöldségművevénynek. (Termelési értéke a paradicsom termelési értékének csupán 8,6%-át tette ki.) A termelés további számottevő kiterjesztését jelzi, hogy az említett időszak átlagos vetésterülete az 1960-as évek elejéig 31%-kal növekedett. A területre vonatkozó adatok mellett figyelmet érdemel az 1 főre jutó fogyasztás, amelynek mennyisége meglehetősen alacsony, az 1946—1950. évek átlagában 1,04 kg.

Az említett két jelentős amerikai paprikatermelő ország mellett világszerte (csaknem valamennyi mérsékelt és főleg meleg éghajlatú országban) termelnek paprikát. Mivel azonban a magyar paprika termelését, s az európai piacokon betöltött szerepét számottevően csak néhány ország termelése befolyásolja, a további áttekintés a főbb európai paprikatermelő országokra terjed ki.

Világviszonylatban is egyik legnagyobb paprikatermelő ország a *Szovjetunió*. A melegebb éghajlatú délibb köztársaságokban az étkezési paprika mindenütt elterjedt, de nemesítéssel sikerült olyan fajtákat előállítani, amelyek az északi országokban is megteremnek. A termelés pontos adatai nem ismeretesek ugyan, de annak különösen nagy méretére következtetni lehet abból az egyetlen utalásból, amely szerint 1955-ben a világ étkezésipaprika-területének kb. 50%-a a Szovjetunióban volt (14).

Jelentős paprikatermelő ország *Spanyolország*, noha az étkezési és a fűszerpaprika együttes területe alig haladja meg a miénket, a lakosság számához

viszonyítottan pedig 50%-át sem éri el. Külön, az étkezési paprikára vonatkozó adatot nem közöl az irodalom. Ismeretes azonban, hogy Spanyolország a legnagyobb fűszerpaprika-exportáló állam, következésképpen, az étkezési paprikára vonatkozó arány az említetténnél lényegesen kisebb lehet.

Európa egyik legnagyobb paprika-termelő országa *Olaszország*. Az 1963. évi összes termelése 298 ezer tonna volt, amikor termésátlagosa a miénket mintegy 40%-kal haladta meg. A megtermelt mennyiségnek mintegy 4%-a exportra kerül.

Jelentős paprikatermelő országnak számít *Bulgária*, ahol az egy főre jutó területi mutató a Magyarországihoz hasonló, a mennyiségi azonban — a nagyobb termésátlagok folytán — mintegy 10%-kal meghaladja a hazai eredményt.

Közép-Európában *Jugoszlávia* termel a legnagyobb területen étkezési paprikát; alacsony termésátlagai folytán azonban összes termelése alig haladja meg Magyarországét.

Hazánkban az 1960—1964. évek átlagában a szántó művelési ágban termelt étkezési paprika 110 000 tonna volt. Jelentős a kerti művelési ágban is a termelés; pl. az 1962. évben közel 1/3-át tette ki a szántóföldinek. Ebben az évben 98 770 tonna volt a szántóföldi és 35 150 tonna a kerti művelési ág termése. Együttesen tehát kereken 134 000 tonna volt a betakarított mennyiség.

Összehasonlítva adatainkat a közölt külföldiekkel, megállapítható, hogy — leszámítva a Szovjetuniót — Európában csak *Olaszország* termel lényegesen többet, *Jugoszlávia* és *Bulgária* pedig megközelítőleg annyit, mint *Magyarország*. Mindhárom ország egyben számottevő versenytársunk az európai piacon. (Negyediknek esatlakozik az 1960-as években *Románia*.)

A MAGYAR ÉTKEZÉSI PAPRIKA EXPORTJA

Az egyes termékek exportjelentősége általában az összes exportált mennyiséggel, s annak értékével, illetve más termékekhez viszonyított részesedésével fejezhető ki.

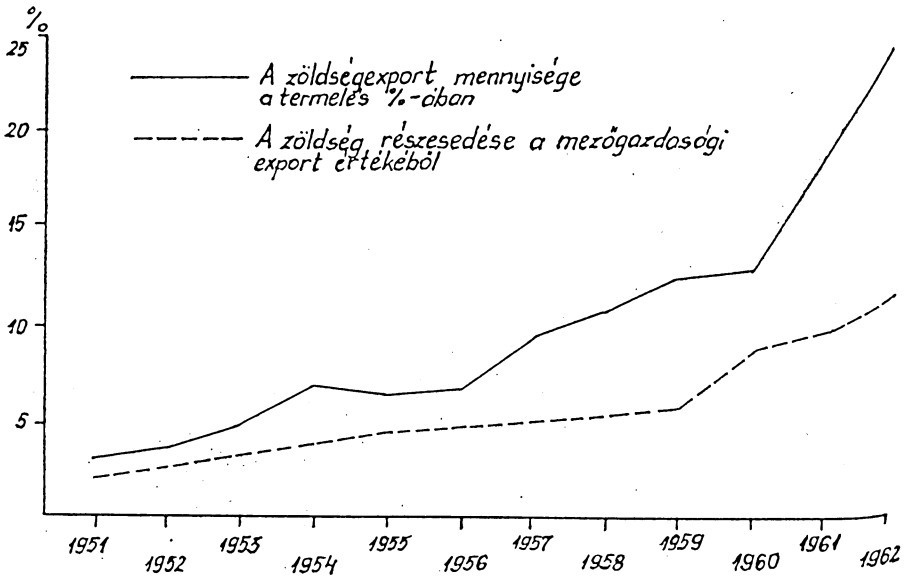
A mezőgazdasági termékek exportján belül a zöldség hosszú ideig viszonylag szerény tételnek minősült. Az 1930-as években pl. a zöldségexport értéke az egész mezőgazdasági exportnak kb. 1%-át tette ki, mennyiségben pedig a megtermelt összes zöldségnek mintegy 2%-át. Nagyobb jelentőségűvé csak az 1950-es évek végén vált. Ezt az időszakot is magában foglaló 12 év fejlődési dinamikáját mutatja az 1. ábra.

Mivel a grafikon adatai a friss és a konzervzöldséget együttesen tartalmazzák, szükséges kiemelni, hogy korábban a friss zöldség volt túlsúlyban; az 1960-as évek elejétől az export a feldolgozott zöldség nagyobb részesedése felé tolódott el. Ennek arányait mutatja — egyes évek vonatkozásában — a 2. ábra.

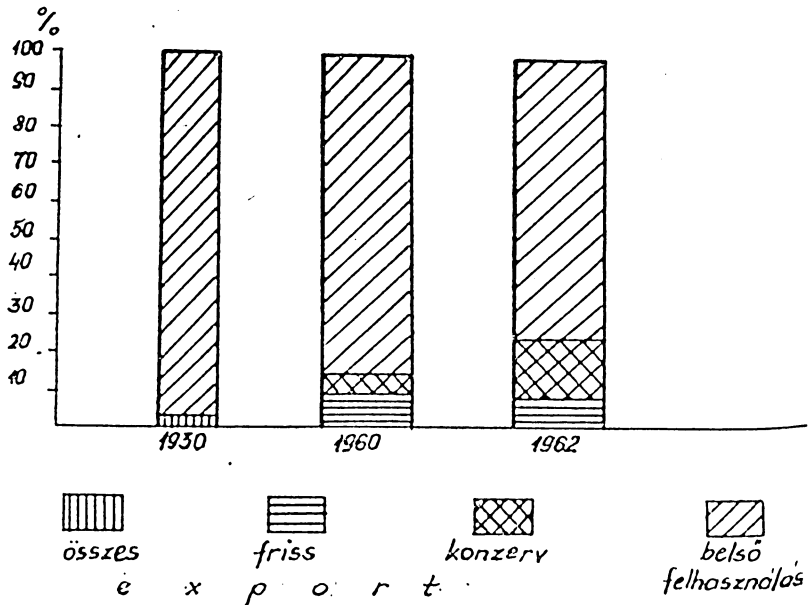
A friss (nyers) állapotban exportált egyes zöldségfélék jelentősége időszakonként igen különböző volt. A legfontosabb exportzöldségek részesedését, illetve arányaik változását a 3. ábra mutatja. Mint látható, 1955-ben — amikor az összes zöldségexport mennyisége az 1930. évinek kerekén ötszöröse volt — már fontos exportnövénnyé vált a paprika. Az 1933—1938. évek átlagában pl. az egész zöldségexportból mintegy 4,4%-kal részesedett, ami az 1960. évi paprikaexport 9,5%-ának, illetve az 1963. évi 6%-ának felel meg*.

A paprika exportjának csaknem minden zöldségnövényét meghaladó ütemű növekedése az 1960-as évek elején következett be. Így 1959-ben 49%-os, 1960-ban 61%-os, 1962-ben 31%-os, 1963-ban pedig 25%-os növe-

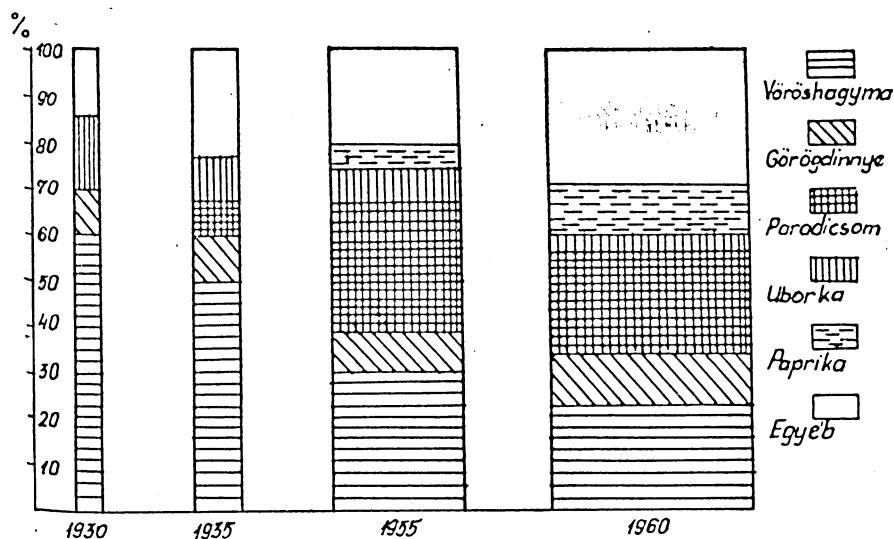
* A 3. ábra 1930. és 1935. oszlopában a paprika — pontos adatok hiánya miatt — nem szerepel.

1. ábra. A zöldség százalékos részesedése a mezőgazdasági exportból és az összes zöldségtermelésből, az 1951–1962. években

2. ábra. A magyar zöldségtermelés és felhasználás arányai az 1930., 1960. és 1962. években

3. ábra. A friss zöldség exportarányainak és szerkezetének alakulása az 1930., 1955. és 1960. években

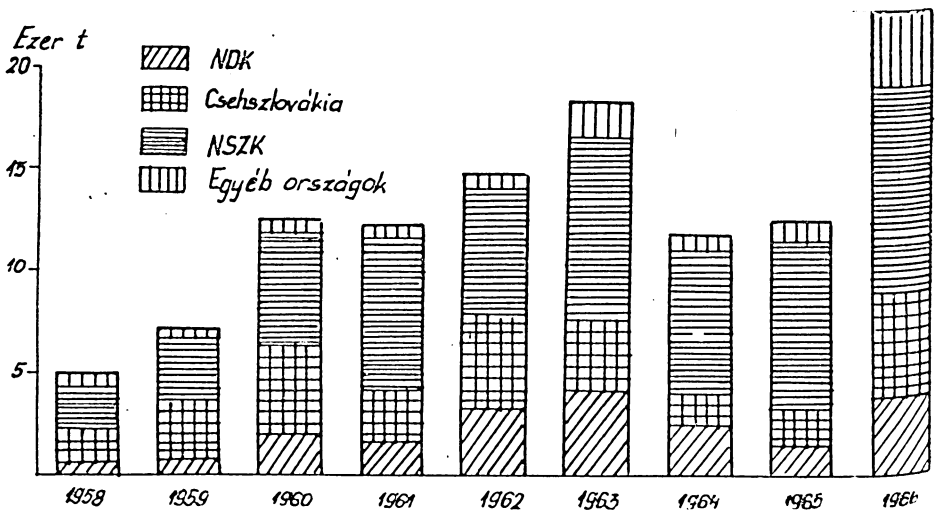
kedés mutatkozott az előző évi mennyiséghez képest. Különösen nagy arányban részesedett a paprika az 1963. évi zöldségexportból, amikor csupán a vöröshagyma mennyisége haladta meg számottevően (130%-kal). A másik két legnagyobb részesedésű export zöldségnövényünk a paradicsom és a görögdinnye csak 28, illetve 27%-kal volt nagyobb. A korábban nagyjelentőségű káposztaexport pedig csak 52%-át tette ki a paprika mennyiségének.

Az 1963. évi kiemelkedő paprika-kivitelünk a következő években több mint 30%-kal csökkent ugyan, ennek ellenére exportunk jelentős volt, mivel pl. 1965-ben az összes zöldségkivitelünk mennyiségéből 8,8%-kal, devizaforintban kifejezett értékéből pedig 13%-kal részesedett. A paprika 1964. és 1965. évi exportjának — a korábbi két évhez viszonyított — jelentős esőklonése után, 1966-ban nagymértékű növekedés következett be. Ekkor a paprikaexport az eddigi legnagyobb, 1963. évit 24%-kal haladta meg, holott

az összes zöldségkivitelünk csupán 7%-kal növekedett.

A magyar étkezési paprika legnagyobb felvevőpiaca sok év óta a Német Szövetségi Köztársaság. Állandóan számottevő mennyiséget vásárolt Csehszlovákia, s nagy, — bár évenként jelentősen változó — érdeklődés nyilvánul meg iránta a Német Demokratikus Köztársaságban is (lásd a 4. ábrát).

Az utóbbi 10 évben a magyar paprikaexportban nagy szerephez jutott a paradicsom alakú paprika. Elsősorban színesedett állapotban keresett, bár kisebb mennyiségben zölden is exportálják. Nagy jelentősége, hogy zömében a nyár végén és az őszi hónapokban kerül a piacokra, amikor a fehér és zöld fajtáink — gyorsan esőklonó minőségük miatt — a többi exportáló ország paprikájával szemben már nem versenyképesek. Ára, különösen idénye kezdetén, augusztus végén és szeptember elején, magas; a fehér és sárga fajták árát ebben az időszakban 100—

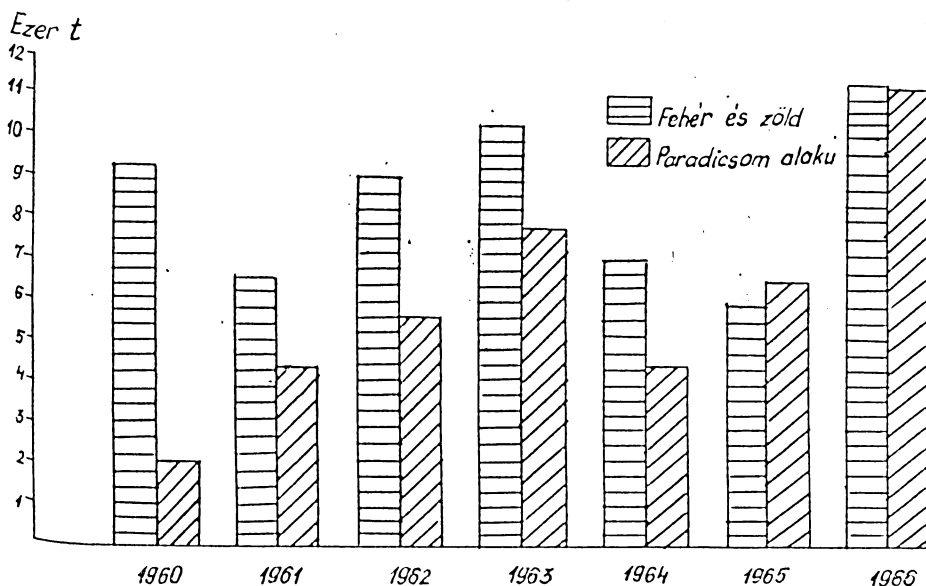
1. ábra. A magyar paprikaexport mennyisége és megoszlása a főbb vásárló országok között, az 1958–1966. években

130%-kal haladja meg, de tömeges szállításakor is általában 40–70%-kal magasabb azokénál, 1965 szeptember végén és október elején Münchenben (12) csupán néhány %-kal haladta meg a fehér fajtákét. Ekkor a magyar paprikaexport 52,5%-át a paradicsom alakú tette ki (a zölden értékesítettet is ideszámítva pedig 56,4%-át). Exportjának mértékét, illetve a növekedés ütemét az 5. ábra mutatja.

A grafikon a mennyiség nagyarányú és gyors növekedésére utal, különösen 1961-től kezdődően. Az összes paprikaexportból való részesedést és a mennyiség növekedését mutatják a következő adatok (9):

1958	25,8	100
1959	26,1	150
1960	18,2	169
1961	39,6	360
1962	38,5	459
1963	43,0	636
1964	39,2	360
1965	52,5	524
1966	50,0	915

A paradicsom alakú paprikát elsősorban a Német Szövetségi Köztársaság vásárolja. Például 1961-ben, amikor az egész paprikaexportunk 61,3%-a irányult az NSZK-ba, a paradicsom alakúnak 86,5%-át vittük oda. 1964-ben és 1965-ben mind a mennyiségek, mind pedig az arányok tovább növekedtek; az egész paprikamennyiségből 61,5, illetve 67%-kal, a paradicsom alakúból pedig 89,9, illetve 92%-kal részesedett az NSZK. 1966-ban a mennyiség jelentősen növekedett, ugyanakkor azonban — más országokba irányuló exportunk növekedése folytán — az NSZK részesedése a paradicsom alakúból 71%-ra esökkent, bár az iránta megnyilvánuló érdeklődés éppen a legutóbbi két évben fokozódott. Ezt bizonyítják a következő adatok: az 1961–1964. években az NSZK-ba irányuló összes paprikaexportunknak 46–53%-át tette ki a paradicsom alakú paprika exportja, 1965-ben és 1966-ban az arány 80–82%-ra változott.

5. ábra. A paradicsom alakú paprika exportmennyisége az 1960–1966. években

A MAGYAR PAPRIKA A MÜNCHENI PIACON

Paprikaexportunk további alakulásának számos befolyásoló tényezője közül a legfontosabb a külföldi piacok kereslete. Ebből a szempontból kedvezőnek ítéltető az a körülmény, hogy a paprikát nem termelő, vagy csak kis mértékben termelő országokban is mindinkább terjed a fogyasztás, s így növekszik a kereslet. Emellett azonban nem hagyható figyelmen kívül, hogy néhány nagy paprikatermelő ország (Olaszország, Jugoszlávia, Románia, Bulgária) csaknem valamennyi európai piacon versenytársa a magyar paprikának.

Mivel a magyar étkezési paprika legnagyobb vásárlója a Német Szövetségi Köztársaság, emellett több említett paprikatermelő ország exportjának jelentős hányada ugyancsak oda irányul, számunkra különösen fontos az NSZK-ban elfoglalt szerepe. Erre vonatkozóan kevés adat áll rendelkezésre (14), de abból is megállapítható, hogy az olasz

és jugoszláv mellett a magyar paprika már az 1950-es évek végén jelentős szerepet játszott az NSZK paprikaimportjában. Erre utalnak az 1. táblázat adatai.

A magyar paprika NSZK-importjában a legutóbbi évek során betöltött szerepének számszerű megállapítására e helyen — adathiány miatt — nincs lehetőség. Mivel azonban a Német Szövetségi Köztársaság által vásárolt magyar paprika mennyisége 1960 óta csaknem megkétszereződött, feltehető, hogy részaránya tovább növekedett. (Az NSZK összes importjára vonatkozó újabb adat nem áll rendelkezésre.)

Az NSZK-ba irányuló paprikaexportunk 1963-ig többségében München közvetítésével került az egyes fontosabb fogyasztóhelyekre, 1964-től kezdődően viszont nagyobb mértékben érvényesült a közvetlen terítés (elosztás). 1963-ban pl. a Német Szövetségi Köztársaságba exportált magyar paprikának

még 63,5%-át tartották nyilván Münchenben, 1964-ben 30%-át, 1965-ben pedig már 18,1%-át. (Ez utóbbi két évben mintegy 60%-a Stuttgartba, a többi pedig kisebb jelentőségű elosztó központokba került.) A müncheni piac jelentősége a magyar paprika vonatkozásában — csökkent részesedése ellenére — továbbra is megmaradt, mivel csak ott végeztek egyes időszakokra differenciált mennyiségi és árjegyzéseket.

A müncheni piac adatai alkalmasnak mutatkoznak paprikaexportunk egyes kérdéseinek bizonyos mértékű elemzésére, s annak alapján néhány következtetés levonására, elsősorban müncheni és NSZK-viszonylatban, egyes vonatkozásokban pedig általános érvénnyel is. E célból a következőkben a magyar paprikának a müncheni piacon betöltött szerepét vizsgálom, nemzetközi összehasonlításban.

A Münchenben az 1963—1965. évek folyamán jegyzett (12) összes importpaprika mennyiségének országokénti megoszlását a 6. ábra mutatja. A grafikonból megállapítható, hogy amíg a magyar paprika mennyisége a müncheni piacon — az említett elosztási szervezés hatására — visszaesett, néhány országé változatlanul jelentős maradt, vagy még tovább emelkedett.

6. táblázat

EGYES ORSZÁGOK RÉSZESÉDÉSE
AZ NSZK PAPRIKAIMPORTJÁBAN

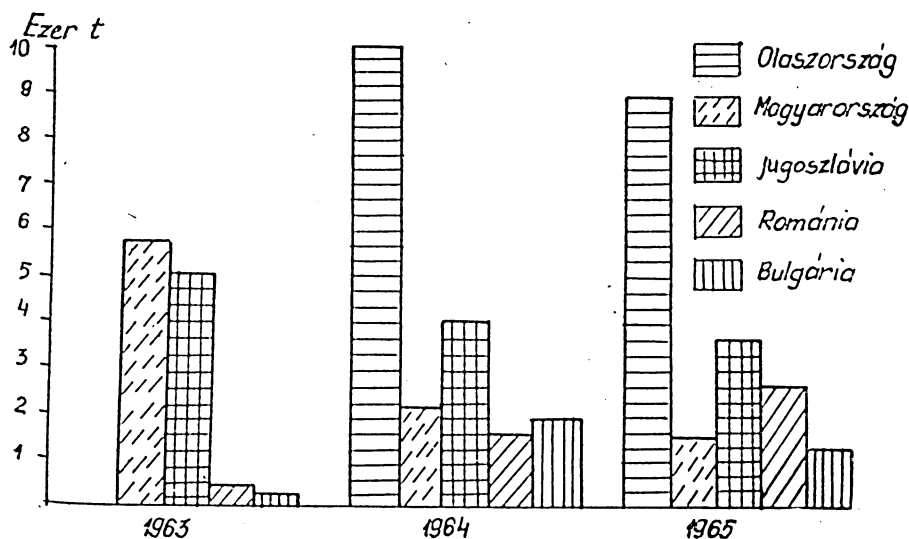
Ország	Részeseedés az		
	1958.	1959.	1960.
	é v b e n (%)		
Olaszország	47,0	37,0	38,0
Jugoszlávia	20,7	32,0	16,6
Magyarország	28,0	28,0	36,5
Egyéb országok	4,3	3,0	8,9
Összesen:	100,0	100,0	100,0

(Az olasz felhozatalra vonatkozó 1963. évi adat nem állt rendelkezésre.)

A közölt grafikon egymagában nem alkalmas következtetések levonására, mivel — Magyarországot leszámítva — nem ismeretes, hogy az egyes országok NSZK-ba irányuló paprikaexportjából milyen arányban részesedik a müncheni piac. Ezért a grafikon adatai tájékoztató jellegűnek, s a további elemzés kiegészítőiként ítelhetők.

Hazánkban az exportidény jelentős meghosszabbításának objektív akadálya az éghajlat. Annak előnye, hogy mindegyik paprikaexportáló ország lényegesen melegebb éghajlatú, mint Magyarország, részben a korai, főleg azonban — a kedvező őszi időjárás eredményezte hosszú idény folytán — a kései termés nagyobb részarányában nyilvánul meg. A primőr mennyiségét növelő hajtított paprikának az összes exportból való részesedése egyik országban sem számottevő, annak mennyisége mégis befolyást gyakorolhat az egész idény exportjának sikerére. Ebben a vonatkozásban jelentős eltérések mutatkoznak az egyes országok között. Erre utalnak a müncheni piac (12) 1964. évi következő adatai: a Münchenbe irányított magyar paprikának 3,7%-a, az olaszoknak pedig 12,2%-a VII. 10-ig jutott el rendeltetési helyére. (Itt a hajtított és a korai szabadföldi nem volt elkülöníthető.) A magyar hajtított paprika esekély részarányára utal, hogy az egész paprikaexportnak csupán 0,86%-át tette ki az 1962—1966. évek átlagában. Egybevetve a két ország 1964. évi legkorábbi müncheni exportmennyiségeit, megállapítható, hogy a magyar volumen csupán 0,64%-a volt az olaszoknak. (Az egész évi Münchenbe irányuló magyar paprikaexport 20,8%-át tette ki az olasz exportnak). A korai termés részaránya mellett — a magyar paprikaexport szempontjából — különösen jelentős az őszi időszak. Az előbbinél ugyanis csupán

6. ábra. Az egyes országokból a müncheni piacra érkezett paprika mennyisége az 1963–1965. években

Olaszország a kiemelkedő versenytárs, az utóbbinál azonban valamennyi exportáló ország. Ezek közül a korábban alig exportálók is állandóan és nagymértékben növelik kivitelüket, s azon belül az őszi időszak részesedését. Ezt mutatja a müncheni piac néhány további adata.

Magyarországról 1963-ban X. hó 5-e után 940 tonna paprika került Münchenbe. Ugyanakkor Jugoszláviának 69%-át, Románia pedig csak 6,3%-át szállította. 1965-ben a korábbi árnyok teljesen megváltoztak, s a Magyarországról X. 2-a után szállított 290 tonna csupán 20%-át tette ki a jugoszláv, illetve 27%-át a román exportnak.

A magyar paprikának az említett két évben kialakult müncheni helyzetét még néhány adattal érdemes megvilágítani. 1964-ben a Münchenbe irányuló exportunk összes mennyiségének 3,3%-át tette ki a IX. 26. után beérkezett mennyiség, ugyanakkor a magyarországit lényegesen (90%-kal) meghaladó

jugoszláv paprikaexport 26,4%-a, s a nagymértékben megnövekedett román és bolgár exportmennyiségnek 23,4, illetve 64,5%-a esett erre az időszakra. Figyelemre méltó az is, hogy 1964-ben a Münchenben jegyzett összes paprikamennyiség 26,4%-a abban az időszakban került piacra, amikor a magyar export lényegében megszűnt, illetve csupán 1,35%-át tette ki az időszak összes mennyiségének, s néhány tized százalékát az egész évinek. Hasonló volt a helyzet 1965-ben, amikor az október 2. utáni szállítás az egész évi mennyiségnek 37,4%-át tette ki, s ebből a mennyiségből a magyar paprika csak 4,3%-kal részesedett.

A müncheni piacra 1964-ben és 1965-ben felhozott paprika időszakonkénti mennyiségét és országonkénti megoszlását, valamint a magyar paprika áralakulását a 7. ábra mutatja. A grafikomból, valamint az előzőkben közölt adatokból megállapítható, hogy a magyar primőr paprika mennyisége az olaszhoz viszonyítva igen csekély, az

őszi időszakban pedig Románia, Bulgária és Jugoszlávia jelentkezik egyre nagyobb mennyiségekkel. Ezek a tények felhívják a figyelmet arra, hogy paprikaexportunknak évről évre erősebb versenytársakkal kell megküzdenie.

A müncheni piacra irányuló magyar étkezősi paprika 1963–1965. évi exportját vizsgálva megállapítható, hogy az egyes időszakokban elérhető egységárak kora ősziig megközelítően azonosak voltak a többi exportáló ország áraival (12), ami arra utal, hogy a fő időnyben a minőség megfelelő volt. Kedvező áralakulás mutatkozott — nagyobb mennyiségek felhozatala esetén is — július végén és augusztus elején, valamint szeptember 10. és 25. között. Az utóbbi időszak árai egyes években meghaladták a fődény-eleji árakat is.

Mivel az exportidény jó kihasználása — adott viszonyok között — az áru minél nagyobb hányadának a kedvező áralakulás időszakában való felhozatalával lehetséges, ezt a tényezőt különösen érdemes vizsgálni. 1963-ban VII. 20. és VIII. 2. közötti időszakban 410 tonna (a Münchenbe irányuló összes magyar paprikának 7,2%-a), IX. hó 10. és XI. hó 10. között 1780 tonna (31%); 1964-ben VII. 20-tól VIII. 7-ig 260 tonna (12,2%); IX. 12-től X. 2-ig 550 tonna (26%); 1965-ben VII. 31-től VIII. 13-ig 300 tonna (19,5%); IX. 18-től X. 19-ig 270 tonna (17%) került forgalomba*.

Amíg tehát a fődény-eleji részesedés 1963 és 1965 között növekedett, a késeié csökkent. Ezzel ellentétes irányzat érvényesült Jugoszlávia és Románia viszonylatában. Jugoszlávia müncheni paprikafelhozatala az 1963. évet követően csökkent ugyan, de abból az

őszi időszak részesedése 1964-ben 50%, 1965-ben 56% volt. Ehhez hasonlóan, a Münchenbe irányuló román paprika-exportból — amelynek mennyisége a korábbi évekhez viszonyítva nagymértékben növekedett — 1964-ben 40%, 1965-ben pedig 57% az őszi időszakra jutott.

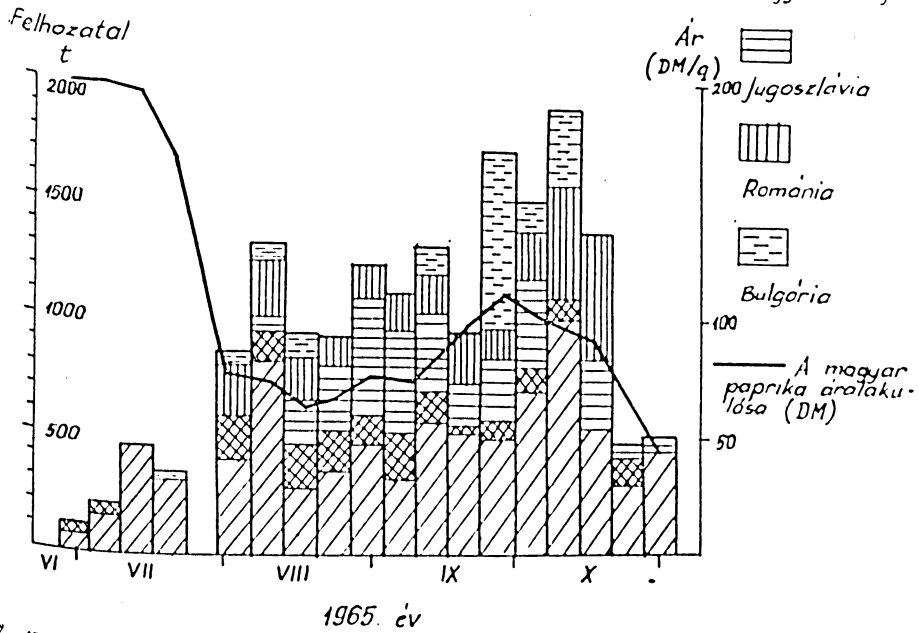
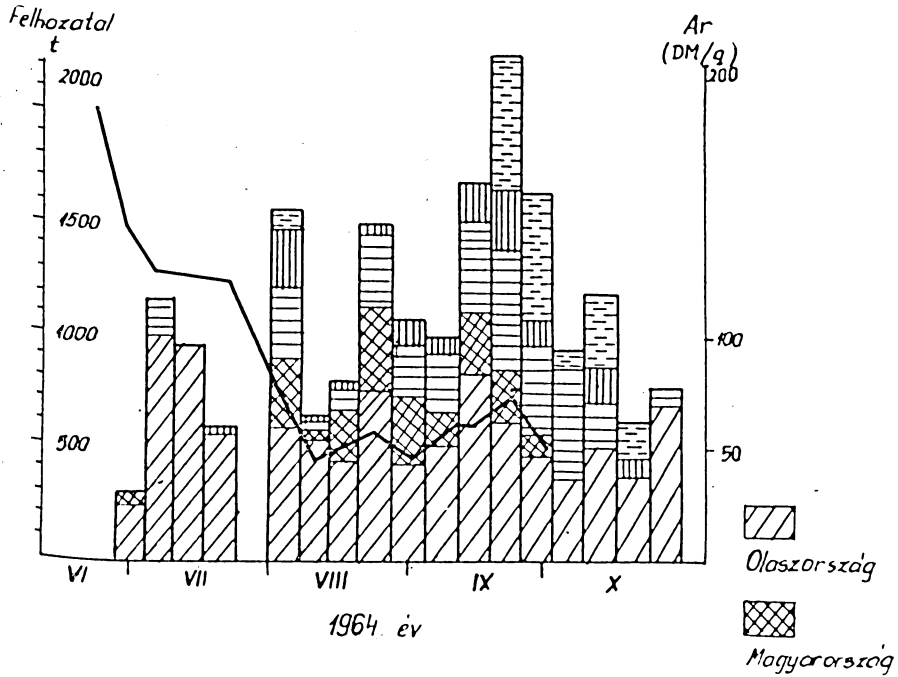
TOVÁBBI KILÁTÁSOK, LEHETŐSÉGEK

A magyar paprika exportjának vizsgálatából megállapítható, hogy fejlődése sok év viszonylatában igen jelentős, bár az 1963. évet követően átmenetileg nagymértékű visszaesést mutatott. Az utóbbival párhuzamosan a népi demokratikus országok részesedése is csökkent, kivéve az 1966. évet, amikor az egész paprikaexportunkból 53,5%-kal részesedtek. Ebben legfőbb szerepe volt a többszörösére növekedett csehszlovák, valamint a kétszeresére emelkedett NDK és az első alkalommal számottevő mennyiséget képviselő szovjet viszonylatú exportunknak.

Évről évre fokozódott a Német Szövetségi Köztársaság felvevőpiacainak a szerepe. Az NSZK részesedése 1966-ban ugyan az előző három év átlagához viszonyítva 23,8%-kal csökkent, összes mennyisége azonban 27,2%-kal emelkedett.

A korábbi távlati tervekben 1980-ra előirányzott 40 ezer tonna körüli exportmennyiség (1) — a jelenlegi kedvező helyzetet figyelembe véve is — túlzottnak látszik; az újabb felmérések szerint 1970-re tervezett 20 ezer tonna viszont (ami a tervezés időpontjában reális volt) alacsonyoknak ítéltető (5), mivel azt 1966-ban a tényleges export mennyisége 14,5%-kal már túl is haladta. A paprikaexport magyaránú növekedésében döntő szerepe van a paradicsom alakú paprikának, amely az utóbbi hat év folyamán nagymértékben részesedik az összes paprikaexportból. 1965-ben és 1966-ban pedig már azonos

* Mivel az egyes években eltolódás mutatkozik a legkedvezőbb árak időpontjában, az értékelés nem vonatkoztatható azonos időszakra. Ez azonban egyébként is csak megközelítőleg lenne lehetséges, mivel a piaci jegyzések sem vonatkoznak évről évre azonos napokra.

7. ábra. A müncheni piacra felhozott paprika országokénti megoszlása az idény egyes szakaszaiban és a magyar paprika áralakulása, az 1964. és 1965. években

súllyal szerepel, mint az összes többi fajta együttvéve.

Az étkezési paprika friss állapotban való exportjának jelentős kiterjesztésére is hatnak bizonyos tényezők, amelyekkel számolnunk kell. Így pl. az a körülmény, hogy a paprikából egyre több kerül konzervipari feldolgozásra, továbbá, hogy a hazai fogyasztás szükségletei még növekedhetnek, valamint az eddig is exportáló országok termelésének várható nagyobb mértékű fejlődése exportunkban érzeti majd hatását.

Mivel az említett befolyásoló tényezőket számos összetevő alakítja, egyértelmű, vagy éppen pontosan lemérhető hatásuk a jövőbeni export alakulására nem vetíthető. Arra azonban következtetni lehet — az adatok vizsgálata és az export gyakorlatában tapasztaltak alapján —, hogy a magyar étkezési paprika eddigi kedvező exportgazdaságossága kevésbé fokozható, mint a többi — sokkal kedvezőbb földrajzi adottságú — exportáló országban. Feldolgozott állapotban viszont — mivel a piacon való megjelenését, s főleg az elérhető árakat az idény tartama nem befolyásolja — bármely ország termékével versenyképes lehet. Érthető és természetes tehát, hogy a paprika a konzervzöltségek sorában is egyre nagyobb jelentőségűvé válik. Erre utal pl., hogy az 1963—65. évek átlagában a megtermelt paprika mennyiségnek 11%-a került exportra, 30%-a pedig ipari feldolgozásra, szemben a korábbi évekkel, amikor a feldolgozott paprika részesedése alacsonyabb volt, az egyébként kisebb összes mennyiségből.

Összefoglalva megállapítható, hogy a magyar étkezési paprika az európai piacokon keresett zöltségféle és számottevő tényező. Figyelembe véve azonban több ország rohamosan fejlődő exportját, a külföldi piacokon betöltött szerepének további nagymértékű növekedésével nem számolhatunk. Eu-

rópaszerte emelkedik viszont a konzervpaprika (és készítményei) iránti kereslet, ami biztosítéka annak, hogy a — néhány év óta egyébként is számottevő — konzervpaprika-exportunk bőven ellensúlyozza majd a friss paprika kisebb mértékben növekvő, vagy a legutóbbi év szintje körül megállapodó exportját.

I R O D A L O M

- (1) *Angeli L.*: Adatok és javaslatok a paprikatermesztés 20 éves fejlesztési tervének elkészítéséhez. Kézirat, 1963. — (2) *Angeli L.*: Paprikatermesztés. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1964. — (3) *Bognár J.*: Kereslet és keresletkutatás a szocializmusban. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1961. — (4) *Erdei F.*: A zöltségtermelés üzemformái és a fejlesztés iránya. Gazdálkodás, IX. évf. 1. sz. — (5) *Erdei F.*: A zöltségtermelés ökonómiai kérdései. Kézirat, 1966. — (6) *Erdei F.* — *Witthen B.*: Az ágazatok ökonómiájának elvi-módszertani kérdései a mezőgazdaságban. Agrárgazdasági Kutató Intézet Közleményei, Budapest, 1965. 3. sz. — (7) *Erdős S.*: Élelmiszertermelés és fogyasztás. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1961. — (8) FM. Statisztikai Közleményei, 1965. II. kötet. — (9) Hungarofruit Vállalat Jubileumi Kiadványa, 1964. — (10) Statisztikai Évkönyv. Budapest, 1965. — (11) Statisztikai Időszaki Közlemények. Mezőgazdasági adatok. I. 1966/9. — (12) „Notiziario Ortofrutticolo” c. folyóirat 1963—1965. évi számai. — (13) *Somos A.*: Zöltségtermesztés I.—II. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1961—1962. — (14) *Somos A.*: A paprika. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1966. — (15) *Sós J.*: Népélemezés. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1959. — (16) *Zafír-Sárdi A.*: Zöltség- és gyümölcsfogyasztás alakulása. Szövetkezeti Üzemszervezési és Kereskedelmi Iroda, Budapest, 1965.

Hankó Mihály dr.